

ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Εκδόσεις ΜΟΥΣΙΚΗΣ & ΕΚΔΟΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ - ΑΘΗΝΑΙ, ΦΕΙΔΙΟΥ 3

Συντάσσεται από 'Επιτροπή - Διηγήτ. Π. ΚΩΣΤΙΡΙΔΗΣ

ΕΤΟΣ Β'

ΑΡΙΘ. 29

ΜΑΡΤΙΟΣ 1951

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ 3.500

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΚΑΖΑΝΤΖΗ

Διευθυντού του Κρατικού Ώδείου Θεσσαλονίκης

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΕΣ

Ο ΓΚΕΒΑΡΤ

Ο Φραγκίσκος—Αύγουστος Γκεβάρτ είναι άναμφισβήτητα ένας από τους πολύ λίγους μουσικούς που σημείωσαν μία πολυσχιδή δράση επί ζωής τους, που ή δράση τους αυτή πραγματοποιήθηκε στην εφαρμογή ενός προκαθορισμένου προγράμματος που έταξαν για σκοπό της ζωής τους, και που ζώντας τους άναγνωρίσθηκαν και τιμήθηκαν όσο έπρεπε ανάλογα με το μεγάλο δημιουργικό τους ταλέντο. Ο Γκεβάρτ ακόμη περισσότερο για το έξαιρετικό καλλιτεχνικό του αισθητήριο και την άσθαση πνευματική του ανωτερότητα.

Τόν έβρουν όλοι τους ως ένα πραγματικά σοφό μουσικόλογο και ως την έπιβάλλουσα φυσιογνωμία του διευθυντού του Βασιλικού Κονερβατουάρ των Βρυξελλών, Ιδρύματος που επί της έποχής του και χάρις σ' αυτόν είχε φθάσει σε μία άληθινή περιωπή, σε ένα παγκοσμίου άνεγνωρισμένο κύρος.

Μιά ματιά στην όλη γραμμή της σταδιοδρομίας του θά μας δώσει την εικόνα του άνδρωπού, που με το μυαλό και με τη θέληση του άλλα και με την άδάμαστη ένεργητικότητα του δέ γνώρισε έμπόδια στη ζωή του. Γεννήθηκε το 1828 και πέθανε το 1908, σε ηλικία δηλαδή 80 ετών, πάντοτε επί κεφαλής και έν ενεργεία διευθυντής του Ιδρύματος που τόσο το είχε άναβεξεί.

13 ετών είχε εισαχθεί στο Ώδείο της Γάνδης και σε ηλικία μόλις 19 ετών του άπενεμήθη το «μεγάλο βραβείο της Ρώμης» που συνέπηγε μία τριετή όποτροφία και ένα καλλιτεχνικό άναβάπσιμα σ' αυτή την πόλι. Ώς γνωστόν και οι Γάλλοι και οι Βέλγοι τιλούχοι του βραβείου αυτού άποτέλλοντα στη Ρώμη για να περάσουν άρκετόν καιρό στο Ίταλικό περιβάλλον, όπου θά μελετήσουν και γενικότερα την τέχνη σε όλες της τις έκφάνσεις, ένδ ταυτοχρόνως άπερίσπαστοι από το βιατικό πρόβλημα, χωρίς στην όποτροφία, θά τονώσουν ακόμη περισσότερο υπό τον άραιο ούρανό και τις φυσικές καλλονές της Ίταλίας το δημιουργικό τους ταλέντο.

Στόν Γκεβάρτ έπετράπη έξαιρετικώς λόγω της νεαρής του ηλικίας να άναβήλη την άναχώρησή του για δύο χρόνια, που τή έχρησιμοποίησε με το παραπάνω γιατί και σε εύρύτερες κλασικές σπουδές κατέγινε και έγραφε και δύο όπερες που παίχθηκαν με μεγάλη έπιτυχία στη Γάνδη και στις Βρυξέλλες.

Μετά την Ίταλία πήγε για ένα χρόνο στην Ίσπανία και κατόπιν στη Γερμανία και στο Παρίσι, όπου άπόφασα να έγκατασταθή αφού και το λυρικό θέατρο άνάβασε διάφορα έργα του, που έκαμαν έπιετα το γύρο της Γαλλίας, και ή Όπερά Κομική 5 μελοδρά-

μάτα του, ή δέ Όπερα τών Παρισίων τον διώρισε ως μουσικό διευθυντή της, σε έποχή που μεσουρανούσε το όστρο του Ροσσίνι, του Βέρδη, του Μέγερμπερ κ.λ.π.

Άλλά ο Γκεβάρτ ήσθάνετο ακόμα περισσότερο την έλλι της βαθθείς μελέτης της Ιστορίας και της μουσικόλογίας. Τά κυριότερα έργα που έγραψε τότε ήταν μία μελέτη για το Γρηγοριανόν όσμη, ένα άλλο περισπούδαστο έργο, Όργανολογία και Ένορχηστρωσις, που περιέχει τά πιο ταιριασμένα παραδείγματα για την άρμόζουσα χρήση κάθε όργάνου που βρίσκουμε στα περιφημότερα συμφωνικά, ή μελοδραματικά έργα, μία συλλογή κομματαίων από Όπερες και από καντάτες γραμμένες τόν 17ον και τόν 18ον αιώνα, ένα «όδηγόν του όργάνιστα», μεταγραφές κλασικών έργων για μικρή όρχηστρα, κ. ό. ως και διάφορες μελέτες που έδημοσιεύοντο στις μουσικές έπιθεωρήσεις τών Παρισίων και προκαλούσαν τη γενική προσοχή.

Η μουλορία τών Παρισίων του 1870 τόν άνάγκασε να γυρίσει στο Βέλγιο, όπου τόν έπάμενο χρόνο, άποθανόντος του Φετίς, έκλήθη και άνάλαβε την διεύθυνση του Κονερβατουάρ τών Βρυξελλών.

Η δημιουργική του έργασία έξηκολούθησε έντατική, Έγραψε το μνημειώδες δίτομον έργο του «Ιστορία και θεωρία της μουσικής τών άρχαίων» εις πολυτελή έκδοση με άπειριαν εικόνας όργάνων, άποφθεγμάτων και έπιγραφών επί τάφου ή άγγελων, ή αούτοιων άρχαίων κειμένων. Έπίσης συλλογήν από τραγούδια του 15ου αιώνος, που τά μετέγραψε εις την νεότερη μουσική γραφή. Έπίσης το «Απ ήλιαυ το όσματοσ στη λειτουργία», έργο στο όποιον άμφισβητούσε τη μεγάλη σημασία που άποδίδεται στη σύμβολη του Γρηγορίου του μεγάλου για την έξέλιξη τού όσματος στην εκκλησία. Κατόπιν τά έξής έργα: «Η άρχαία μελοποιία εις τό όσμη της λατινικής εκκλησίας», «Τά μουσικά προβλήματα του Άριστοτέλους εις τρεις τόμους, μελέτας επί τών θεμάτων «Η μουσική», «Η τέχνη του 19ου αιώνος», «Η μουσική έκτέλεισις και τελευταίον μία «Θεωρητική και πρακτική άρμονία».

Σέ όλα του τά έργα ο Γκεβάρτ είναι όχι μόνον ο βαθύς μελετητής, άλλ' ο όζόνως παρατηρητής που γνωρίζει με έριστά την προσοχή και το ένδιαφέρον του άναγνώστου με την έπικαιρή χρήση παραδειγματών που άποδεικνύουν το όρθόν της θεωρίας. Ό όριζόν της προοπτικής του είναι πάντα εύρος γιατί είχε ζήσει σε πολλές χώρες, έν γνώριζε τις γλώσσες τους και το φυλετικό τους χαρακτήρα και τά ταξείδια του αυτά έγιναν αφού πρώτα είχε έγκύψει στις πιο σοβαρές κλα-

σικές σπουδές και διή της άρχαιας Έλληνικής γλώσσας, και τής Έλληνικής ποιητικής και φιλοσοφίας.

Ο ΓΚΕΒΑΡΤ και τὸ Ὁδείου τῶν Βρυξελλῶν

Ἄλλο κεφάλαιον τὸ τοῦ ἔργου τοῦ ὡς διευθυντοῦ τοῦ Ὁδείου τούτου. Τὸ μεγάλο του κύρος ὡς σοφοῦ μουσικολόγου καὶ ὡς μουσικοῦ μὲ τὴν ἠμιουργικὴν ἔρσην στὸ Παρίσι καὶ ἀλλαχοῦ, ἡ ἐκλογὴ τοῦ ὡς μέλους τῶν Ἀκαδημιῶν τῶν Παρισίων, τοῦ Βερολίνου καὶ τῶν Βρυξελλῶν, ἡ βαθειὰ ἐκτίμησις καὶ φιλία ποῦ εἶχε γι' αὐτὸν ὁ Βασιλεὺς τοῦ Βελγίου Λεοπόλδος ὁ 2ος, τὸ γεγονός, ὅτι δολοκλήρος ἡ περίοδος καθ' ἣν διηρῶντο τὸ ἴδρυμα αὐτὸ (1871—1908) διηγήθη διαρκούσης μιᾶς μακρᾶς καὶ ἀδιαταράκτου περιόδου εἰρήνης ποῦ πέρασε ἡ Εὐρώπη, ὅλα αὐτὰ συντελέσαν ὥστε τίποτε νὰ μὴ ποῦ ἀρνεῖται οιαδήποτε κυβέρνησις ὅπως καὶ ὁ ἔθνος τῶν Βρυξελλῶν. Τὰ ἐποπτικά συμβούλια τοῦ Ὁδείου, στὰ ὁποῖα μετεἶχον μέλη τῆς ἀριστοκρατίας Βελγικῆς ἀριστοκρατίας, ἀποτελοῦσαν μόνον μιὰ διακοσμητικὴ ἐπιτροπὴ, ποῦ θεωροῦσε τιμὴ τῆς νὰ συνδρακίῃ ἐκαστοτὴ μὲ τὸν Γκεβάρτ γιὰ νὰ ἐπικυρῶνῃ σχεδὸν ἀσυνήτητῃ κάθε πρότασιν τοῦ ποῦ θὰ υπεβάλλετο τῆν Κυβέρνησι.

Οἱ κυβερνάται του, ὡν πολλοὶ καλλιτέχναι παγκοσμίου φήμης, ἐκράτουν πάντοτε τὸν τόνον τῆς ἀπολύτου εὐλαβείας σὲ κάθε συνεργασίαν των μαζῶ του. Σιγὰ, σιγὰ ἐδημιουργήθη μιὰ αὐστηροτάτη ἐτικέτα γύρω του. Ἐτρεῖτο μὴ σχεδὸν αὐλικῆς ἀτμοσφαιρᾶς ἔθιμοιτιπία περὶ τὸ σεπτὸν πρόσωπον τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ἰδρύματος. Ὁ Γκεβάρτ ἐξεπροσώπησε γιὰ πρώτη καὶ τελευταία ἱσως φορὰ στὴν ἱστορία τὸ καθεστῶς μιᾶς ἀληθινῆς μουσικῆς αὐτοκρατορίας, γιὰ τὴν αἴγλη τῆς ὁποίας ὅλοι συνειργάζοντο ἀπὸ σεβασμὸ ἀνάμικτο μὲ θαυμασμὸ καὶ μὲ ἀγάπην πρὸς τὸν «ὄχιον» ἡγήτορα, γιὰτὶ ὅλοι ἠσθάνοντο πῶς ἡ αἴγλη του ἐξέφωσεν τὸ σύνολον, ἐπομένως καὶ τὸ κάθε μέλος του.

Καὶ ποιοὶ ἦσαν οἱ κυβερνάται τοῦ ἡ διετέλεσαν ὡς τοιοῦτοι; Ἄς ὀνομάσωμε ἔτσι πρῶτερα μερικοὺς. Στὴν ἀντίστιξι ὁ Κυφράτ καὶ ὁ Τινέλ, στὸ βιολί ὁ Βιετάμ, ὁ Βιενιάβσκη, ὁ Χουμπάυ, ὁ Ἰζαῦ, ὁ Τόμσον, στὸ βιολοντσέλλο ὁ Σερβαί καὶ Ζακόμπς, στὸ πιάνο ὁ Ζαρέμσκη καὶ ὁ Ντεγκρέεφ, στὴ μελοδραματικὴ ὁ Βάν Ντάϊκ...

Τὸ μέγαρον τοῦ Κονσερβατοῦρ εἶχε ἀνεγερθῆ τῆ ὑποδείξει του εἰς σχῆμα μακροπλευρο ὀρθογωνίου διαιρουμένου σὲ τρία συνεχόμενα κτίρια. Στὸ ἀριστερὸ ποῦ ἦταν ἡ κατοικία τοῦ διευθυντοῦ, στὸ κεντρικὸ τὸ κυρίως Ὁδεῖον μὲ τὶς εὐρύτατες αἰθούσας διδασκαλίας καὶ στὸ δεξιὸ μὲ τὴν ἰδεώδους ἀκουστικῆς αἰθούσας τῶν συναυλιῶν. Τὸ μεγάλο τῆς ἐκκλησιαστικὸ ὄργανον, ἐντειχιζόμενον στὸ βάθος τῆς σκηνῆς ἦτο ἰσοϋψῆς μὲ τὰ θεωρεῖα τῆς τρίτης σφίρας.

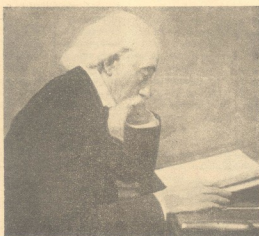
Ὁ Γκεβάρτ ἐρχόμενος νὰ διευθύνῃ τὶς δοκιμῆς καὶ τὶς ἐκτελέσεις τῶν μεγάλων συναυλιῶν τοῦ Κονσερ-

βατοῦρ εἶχε νὰ διασχίσῃ ἀρκετὰ ἐπιμηκεῖς διαδρόμους τοῦ ἴου πατώματος γιὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴν κατοικία του διὰ μέσου τοῦ κυρίως Ὁδείου στὴν αἰθούσα συναυλιῶν. Ἦρχετο πάντοτε μὲ τὴν ρεβηκότα του καὶ τὸ φηλό του καπέλλο, ποῦ ἐναπειθεῖτο ὡς ἕνα κρεμαστήρι δικό του παρὰ τὴν πόρτα τῆς εἰσόδου τῆς αἰθούσης. Ἐν ἀπολύτῳ σιωπῇ τῶν καθηγητῶν ποῦ ἀποτελοῦσαν τὴν ὄρχηστρα καὶ τῆ χωρωδία, ὁσάκις συμμετεῖχε καὶ αὐτῆ, ἀνηγγέλει ὑπὸ τὸ Ἐφόρον τῆς ὄρχηστρας ἡ σφύρις τοῦ διευθυντοῦ, τὸν ὁποῖον υπέβηχοντο ὄρθιοι ὅλοι.

Οἱ δοκιμῆς ἦταν ἕνα ἀληθινὸ ἠχητικὸ χάσμα. Σολίστας στὸ ὄμιον ἦταν ὁ καθηγητῆς τοῦ Ὁδείου Γκιντέ ποῦ εἶχε ἕναν ἤχο μὲ χρώματα αἰθέρα ἀπὸ κείνα ποῦ μόνος αὐτός, μεγάλους μουσικοὺς, ἤξερε νὰ δίνῃ. Ὁ ἴδιος ἦταν καὶ διευθυντῆς τοῦ κρατικὸ μελοδράματος τῆς «Μονναί», ἀς ἦς δὲ εἶε ἀναλάβει τὰ καθήκοντα αὐτὰ δὲν εἶχε πλέον τὸν καιρὸ νὰ δίνῃ καὶ τὰ μαθήματα τῆς τάξεώς του. Τὸν ἀνεπῆλθον ὁ βοθητὸς τοῦ, ὁ δεῦτερος ὀμοποῖτος, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἔθινε δόλοκλον τὸν μισθὸν του, ὁ ἴδιος ὅμως δὲν εἶλεπε ποτέ ἀπὸ καμμία δοκιμῇ τοῦ Ὁδείου. Ὁ Γκεβάρτ εἰς ἀντάλλαγμα ἐπροθυμοποιεῖτο νὰ δίνῃ ἴς πολυτιμῆς συμβουλές του ὁσάκις θὰ ἀνεβάζετο ἀπὸ τὸ μελοδραμα κανένα ἱστορικὸ ἢ ἀρχαῖο ἔργο ὀπως λ. χ. ὁ Ὀρφεὺς τοῦ Γκλόυκ. Καὶ οἱ τελευταῖες λεπτομέρειες τῆς ἐκτελέσεως, ἀκόμη καὶ τῶν σκηνικῶν θὰ περνοῦσαν ἀπὸ τὸν ἐλεγγὸ του. Μετὰ τὸ θάνατον τοῦ Γκεβάρτ ὁ Γκιντέ παρέμεινε ἀκόμη ὀλιγοῦς μῆνας στὸ Ὁδεῖον ὑπὸ τὴν διευθύναι τοῦ Τινέλ γιὰ νὰ μὴ φανῆ τόσο ἀπότομη ἡ ὀριστικὴ ἀποχώρησις του, ποῦ τὴν ἀπέδωσε εἰς λόγους ὀγείας...

Περιστὸ νὰ μιλήρωμε καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους σολίστας τῆς ὄρχηστρας, ἐγγόχρονον καὶ πνευστῶν, ποῦ ἦταν ἕνας κἰ ἕνας. Ἐπειδὴ συχνὰ ὑπῆρχον στὸ πρόγραμμα χωρωδικὰ ἔργα μὲ ἄριες ποῦ δὲν χρεαίζοντο γιὰ συνουδία παρὰ ἕνα μόνον ἀναλόγιον ἐγγόχρονον, ἡ ἀμφιθεατρικὴ τοποθέτησις τῆς ὄρχηστρας ἐπέτρεπε τὴν τοποθέτησι διπλα ἀπὸ τὸν μασέτρο καὶ ἐνὸς ἀναλογίου γιὰ ἕναν ἐκτελεστὴν κοντραμπάσο. Ὁ καθηγητῆς Ἐκκάον μὲ τὸ πεντάχορδο ὄργανον του εἶνε τὸ φόντον τῆς ἁρμονίας σὲ κάθε τέτοια ὀπάρκοιεν ἐνὸ τὰ 9 ἄλλα κοντραμπάσα παρέμειναν στὴν κανονικὴν τοῦς θέσι πῶσ ἀπὸ τὰ τοῦλλα. Ἡ ἴδια τοποθέτησις ἐγένετο ὁσάκις ἐπαίζετο καὶ καμμίαι ἀρχαῖα σοῦιτα μὲ διάφορες ἄριες ἢ ὄσλα ἀπὸ βιόλα ντι γκάμπς, τῆς ὁποίας ὑπέροχος ἐκτελεστῆς ἦταν ὁ καθηγητῆς τοῦ τοῦῆλλου Ζακόμπς.

Οἱ δοκιμῆς αὐτῆς τῶν συναυλιῶν τοῦ Ὁδείου ἀποτελοῦσαν τὴν μεγαλύτερη χαρὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γκεβάρτ πρὸ πάντων κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ποῦ τὴν ζοῦσε σὲ μιὰ ἀπόλυτη πνευματικὴ ἐξαλλοση, στὴν ἠδονὴ ποῦ εἴρισκε μὲ τὴν αἰωνία ἀναδίφησι τοῦ

F. A. GEVAERT (1828 - 1908)

ώραίου, που μόνη ή μεγάλη τέχνη μπορεί να δώσει σ'έναν άνθρωπο σαν κι αυτόν άνθρωπο, χορτασμένο πιά από όλες τις τιμές και τις προσωπικές ικανοποιήσεις που είχε δοκιμάσει κατά τη μακρά σταδιοδρομία του.

Ήταν απληγάγιμος από κάθε έννοια της σκέψης χάρις στην άφορσάω που είχε κι αυτόν όλοκληρο το περιβάλλον του. Διά κανένα σχολικής φύσεως ζήτημα δεν είχε να άσχολληθ. Τά πάντα έκανονίζοντο από τον Έπόπιτ των σπουδών, άνωρωπο που ήξερε καλά τη δουλειά του. Προήρθε μόνον τών ζεξετάσεων, τά μέλα των έπιρωπών τών όποιων άπετελοούντο από διαπρεπείς καλλιτέχνας, που κατά τό πλείστον μετεκαλούντο από άλλας πόλεις.

Άπό χρόνια είχε καθωρθεί έπίσης να προκίση τό Ώδειον μέ δύο ούσιωδέστατα συμπληρώματα, που τά θεωρούσε όπωσ έλεγε από πνεύματος του Ιβρώματιος. Τή βιβλιοθήκη του και τό μουσειό του. Ή Βιβλιοθήκη του που ζεξετινέτο σε ολόκληρο τό Ιβρώμαδόν του δευτέρου πατώματος του κτίριου μέ τούς Ιδιους έπιμήεις διαδρομούς περιέιχε ό,τι ύπάρχει στη μουσική δημιουργία όλων τών αιώνων. Ό τότε διευμοική τής βιβλιοθήκης, μουσικόλόγος έκ τών όποιων περνούσε τό ζώη του έκεί μέσθ γιατί είχε ψωγιά για τη συνήρση, ούσεκαία και βιβλιοθήκη όλων τών έργων και τών άνάων πλουσιώτ της. Τις διακαπές του περνούσε όπου μπορούσε να κινήρη κανένα νέο άπόκτημα, συχνά μάλιστα στη βιβλιοθήκη του Βατικανού για να πείρη άντιγράφε ούλοθήρη έργου τών παλόν Ίταλών που τυχόν θά έλειπε από τη βιβλιοθήκη του Ώδειου τών Βρυξελλών.

Έπίσης σε κτίριο μέ χωριστή όπισθία είσοδο για τό κοινόν και για τούς ζένους, συνεχόμενο και αυτό, είχε στεγασθ τό «μουσειό τών όργάνων» που περιέιχε όλων τών ειδών τά μουσικά όργανα, από τών άρχαιτέρων μέχρι τών προβρώτων τών συγχρόνων, θεωρείται δε έώς τό πλουσιώτερον τό κόσμω. Για τών προσιωμό του είχαν διατεθή άπερίοτοι πιστώσεις, όσες και άν ζήτουσε ό Γκεβάρτ.

Και έτσι άφού είχε βάλει τάξι σε πών ό,τι άφορπού τη λειτουργία ενός Ιβρώματος μέ τέτοιο καλλιτεχνικό και διοικητικό προσωπικό, άφού τό έξηραλίσε όλα τά μέσα για τό λειτουργή ως ένα πρότυπο και διεθνώς στο Ώδειον έκανόνισε κατά τά μέγала του χρόνια και τη δική του ζώη και τής έδωσε ένα ρυθμό ρολογιό.

Στις άπράντες αίθουσες του σπιτιού του, όπου κατοικούσε μόνος μέ ένα διαλεχτό ύπρητικό προσωπικό—είχε χηρούσε από μακρού—είχε την εύγείρια να έργάζεσαι άνενόχλητα πότε πότε γραφέιο του, πότε στο σαλόνι του της μουσικής, γιατί πνιτο άκόμη και σ'όλους τούς διαδρομούς πιαχίς τάπητες απέτινιαν κάθε έσωτερικό ή έξωτετικό θόρυβο που θά μπορούσε να διαταρδέη την ήρεμία του περιβάλλοντος.

Κάθε μέρα στις 2 ή 3 ώρα μετά τό πρόγευμα, ντυμένος καλά μέ τη γούνα του και τό φηλό του καπέλο πήγαινε πετή έναν ώραίο περίπατο διά της λεωφόρου Λουίζας ως την είσοδο του δάσους της Κάμπερης για να πάρη τών άέρα του. Στις 4 έπίστρεφε και έπαιρνε τό τσάι του. 5 ώες 6 καμιά φορά έβέγχε κανένα έκλεκτό φίλο, 6 ώς 8 ραγίζετο, κατόπιν ένα έλαφρό βείπνο και άνάστυσε.

Σπανίως και μόνον έπ' εύκαιρίς έκτάκτου γεγονότος έδιδε στα μέγала σαλόνια της κατοικίας του καμιά δεξίωσι ειδικώς για τη «μεγάλη του οικογένεια», τούς καθηγητάς του Ώδειου.

Σε μία άπ' αυτές που ώργάνωθηκε για να μπόρέση ολόκληρο τό θωμελίως προσωπικόν να τό ύποβάλη διαδικώς τά συχαρητήρια του έπί τη άπονομή του Μεγαλοσταύρου του Μέλανου Άετου της Γερμανίας από τών Αυτοκράτορα Γουλιέλμου, είχα την εύκαιρία να θαμιάσω όχι μόνο τό μέγало του τάχτ, χάρις στο όποιον κατάρθωνε να περιποιηθ και να εύχαριστήθ όλους χωρίς κανείς από τούς άρνας ή θήεις να άντιληφθ όποιαδήποτε διακρίσι όρμεων παλαιάς ή νέας συνεργασίας, αλλά και την λεπτή του διπλωματικότητα

μέ την όποιαν έχειρίζετο κάθε ζήτημα για να τό θέση όπωσ ήθελε.

Ήμην τότε βοηθός της τάξεως του μέγாலου μου καθηγητού Τόμσον, όπωσ δε είχα μάθει έμπιστευτικώς από τό περιβάλλον του Γεν. Γραμματέως έλογάριαζε στην προσηχή συνειδησίον τό έποπτικό συμβούλιου να ύποδείξη ό αναγκαίον την ίδρυση μιας τάξεως άνάγνωσις έκ α' όθμους και μεταφορής γενικώς για τούς μαθητάς τών σχολών τών έγγόρων (τοιαύτη τάξι ύπήρχε μόνον για τά πνευστά) και τών διορισμών ός καθηγητού αυτής της τάξεως για να μέ μνημοποίηση εις τό Ώδειον, και τούτο γιατί είχα πάντα τό πρόγραμμά του να άνανεώνη μέ «νέον έλεος» ώριωμένα στελέχη και δη τό προσωπικό τών συναυλιών.

Ήμην όμως καί ζένος και θά ήκούοντο παράνοτα από πολλούς Βέλγους πολύ παλαιότερους μου καλλιτέχνας που φιλοδοξούσαν να πάρουν μία θέσι στο Ώδειον. Ήρεπε λοιπόν να βρεθί μία αίτιολογία, και εύρήθ. Στην καινούργια τάξι θά φοιτούσαν τούτοι και τούτοι ζένοι μαθητά που δεν ήξεραν καλά τά Γαλλικά, άπάλασσομενοι της φοιτήσεως στη θεωρία, άφού θά έκαναν συστηματική πρώτα βίσητα και μεταφορά μέ τό όργάνω του. Έγνώριζα έννας γλώσσας και έτσι ήμην ένδευτεριώμενος και άπ' αυτής της πλευράς να άναλάβω την καινούργια αυτή τάξι.

Στη δεξίωσι ύπήρχε ή εύκαιρία να προετοιμασθ τό έδαφος για γάνγιουμαπθής και εύπρόδοκτος ό νέος διορισμός. Όταν λοιπόν έφθασε σ' έναν εύρό κύκλο όπου μέ έκίρημε μεταξύ άλλων καθηγητών τό λέγει: «Είνα εύχάριστον να γνωρίζη κανείς έννας γλώσσας. Γνωρίζετε και την Τουρκικήν.»

Καίτοι κατελήφθην έξ άπρόοπτο από την έρώπητι είχα την έμπνισια να άπάντησω: «Είς την καθομιλουμένην δεν είμαι πολύ έντριβής, αλλά έχω άρκετά μελετήσει την Τουρκικήν ποίησι.»

Ή εις έπικουρον όλων άπάντησις μου ήτο φαίνεται ικανοποιητική για τών μέγαν διδάσκαλον, γιατί έθαύουσε τό όρατιον του ύπογένητον, όπωσ συνειδέη κατά τας στιγμάς που ήθελε να έκφάση την εύάρθεσιον του και συνεχής λέγαον από δύο λόγια και εις τούς άλλους πριτωτιώμενους καθηγητάς.

Τόν άλλο χρόνο, μία μέρα που έντελώως άπρόοπτα ό Βασιλεύς Λεοπόλδος του άπένηνε τών τίτλο του βαρώνου και φυσικά όλοι οι καθηγητά έξεδήλωσαν την έπιθυμία να τό ύποβάλουν διαδικώς τά συχαρητήρια τών έδωκε και πάλιν μία ειδική κι αυτούς δεξίωσι.

Άπάντων στην προσηφώνία του πρυνάειος του καθηγητικού σώματος έξεφρασθή μέ πολλή διπλωματικότητα: «Βέβαια όφείλω να εύχαριστήσω την Α. Μ. για την άπονομή αυτού του τίτλου της εύγενείας, αλλά στην ήλικία μου δεν είναι και τόσο άπαραίτητοι αυτοί οι τίται. Άγαπώ όπωσ ζέρετε τη μουσική, την ζήρη και την ζώ, και αυτό μέ άρκει...».

Και για να μή φωνή ότι ύποτιμά τη βασιλική γεροντομια προσέθετε: «Άλλά βέβαια αυτός ό τίτλος θά είναι εύάρεστος στα παιδιά μου.» (Έννοούσε τη μόνη του κόρη, σούζωιο του έγκρίτου μουσικόλου Φιερένς που ήτο έγκατεστημένος στο Παρίσι).

Ήταν άπόλυτα ειλικρινής ή μέ τόση λεπτότητα γενομένη «έξομολόγησις του» ότι οι τίτιλοι εύγενείας που τό άπένηνοντο δεν τών συγκαλούσαν. Πράγματι όσο παραφονίες ήκούσαν σ' αυτά μας την ήμέρα της κηρείας του οι φωνές τών έμφερμοσιωπών που διααλοούσαν στο δρόμο. «Ή Έσπερινή... και ή κηρεία του βαρώνου Γκεβάρτ, γιατί άληθινα έπιρνούσε ή προσθήκη αυτού του τίτλου σε μία τόσο μεγάλη για την αξία της προσωπικότητες όπωσ ή δική του.

Ή κηρεία του ήταν έννα έπιβλητικώς συναγεμής τών πλέον έκλεκτών προσωπικότητων που είχε να επιδείξη ή Βελγική πρωτεύουσα, στη διανόση, στη τέχνη, σε άξιώματα, σε κοινωνική θέσι. Όλοι ήλθαν όχι για να κλάσουν τών δοξασιωμό γέροντα που πέθανε τών καιρό του, αλλά για να αισθανούθ την πύη τών δυνητή ψυχική άνάστασι συνουδούσαν την έκφορά εκείνου που τόσες φορές τούς είχε συγκαμήσει βαθιά στην ψυχή του και που είχε τόσο τιμήσει διεθνώς την πατρίδα του, τό Βέλγιον.